

УДК 378.147.88

DOI 10.11603/me.2414-5998.2017.2.7826

Г. А. Крицька, І. О. Крицький, Г. Я. Загричук, Т. І. Крицький
ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ТРУДНОЩІ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Н. А. Krytska, I. O. Krytskyi, H. Ya. Zahrychuk, T. I. Krytskyi
I. Horbachevsky Ternopil State Medical University

PROSPECTS AND DIFFICULTIES OF THE EFFECTIVE INNOVATIVE TECHNOLOGIES USE FOR PROVIDING MEDICAL STUDENTS PROFESSIONAL TRAINING DURING CLINICAL DISCIPLINES STUDY

Мета роботи – обґрунтування переваг, проблем та перспектив ефективного використання інноваційних технологій для забезпечення професійної підготовки студентів-медиків при вивченні клінічних дисциплін.

Основна частина. Висвітлено питання перспектив та труднощів ефективного використання інноваційних технологій для забезпечення професійної підготовки студентів-медиків при вивченні клінічних дисциплін.

Інтенсифікація інформаційних процесів вимагає розробки нової моделі освіти, що здатна забезпечити безперервний розвиток особистості, прагнення до професійності та самовдосконалення. Процес входження людства в нове інформаційне суспільство визначає й нові вимоги в системі освіти.

Нагальною потребою є реалізація функціонування єдиного інформаційного простору і розробка навчально-методичного забезпечення, що висуває на перший план першочергове вирішення ефективної інтеграції комп'ютерних та традиційних засобів інформаційного забезпечення. Використання інноваційних технологій у навчальному процесі відкриває не тільки різнопланові можливості, але й дозволяє враховувати індивідуальні інтелектуальні та фізичні можливості студентів, стимулювати їх наукові дослідження і застосовувати їх на практиці навчального процесу професійної підготовки лікарів.

Висновки. Ефективність використання інноваційних технологій на практичних кафедрах залежить від активного застосування нових методів і підходів в освітній діяльності, які не тільки б розвивали професійні навички студентів-медиків, а й мотивували до саморозвитку. Основні функції організаційно-методичної роботи ВНЗ повинні бути спрямовані на формування компетентного викладача, який повинен бути творчою особистістю, організатором пізнавальної діяльності студентів, та розробляти і впроваджувати інноваційні педагогічні технології в навчальний процес.

Ключові слова: перспективи; інноваційні технології; навчання; студенти; клінічні дисципліни.

The aim of the study – foundation of advantages, problems and prospects of the effective innovative technologies use for providing medical students professional training during clinical disciplines study.

The main body. The issue of prospects and difficulties of the effective innovative technologies use for providing medical students professional training during clinical disciplines study is covered in the article.

Intensification of information processes requires the development of a new model of education that can provide continuous personal development, commitment to professionalism and self-improvement. The process of new humanity into the information society entering defines new requirements in education.

The urgent need is to implement a common information space operation and development of methodological support, which highlights the priority addressing the effective integration of computer and traditional means of information provision. Using innovative technologies in educational process not only opens up diverse possibilities, but also takes into account individual intellectual and physical capabilities of students, encourages them to conduct researches and apply them in the process of doctors professional training.

Conclusion. The effectiveness of innovative technologies use at practical departments depends on the active implementation of new methods and approaches in educational activities not only to develop the skills of medical students, but also to self-motivate them. Key features of organizational and technical universities should focus on the formation of a competent teacher that has to be a creative person, students' cognitive activity manager, and to develop and implement innovative educational technology in the learning process.

Key words: prospects; innovative technologies; education; students; clinical disciplines.

© Г. А. Крицька, І. О. Крицький, Г. Я. Загричук, Т. І. Крицький

Вступ. Суспільство та освіта невіддільні. Про це переконливо свідчить те, що будь-які глобальні зміни, з якими стикаються суспільство і цивілізація в цілому, неминуче позначаються на стані сфери освіти. Успіхи розвитку нашої держави в ХХІ столітті, її можливості вибирати і реалізувати оптимальну історичну траєкторію повною мірою залежать від наявності сучасних освітньої та інформаційної сфер суспільства. Враховуючи це, можна стверджувати, що стратегічні цілі, шляхи та етапи інформатизації вищої освіти збігаються із загальними напрямками інформатизації суспільства в цілому [1].

Оскільки система вищої освіти, як соціальний інститут суспільства, виконує соціальне замовлення, то вона виступає як об'єкт соціального управління з боку держави, яке визначає її цілі та функції, здійснює фінансування, задає правові рамки її діяльності, розробляючи і проводячи ту чи іншу освітню політику. У рамках цієї політики на державному рівні розробляються і приймаються відповідні програми, а також концепції розвитку та реформування системи вищої освіти. В якості одного з провідних напрямів розвитку вищої освіти в Україні сьогодні розглядається його інформатизація. Під інформатизацією освіти в широкому сенсі розуміється комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних із насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами і технологіями. Тому інформатизація практично неможлива без комп'ютеризації системи освіти, що підкреслює першочергове значення цієї проблеми у вищих навчальних закладах і актуалізує дослідження проблем і перспективи ефективного використання інноваційних технологій як на теоретичних, так і на практичних кафедрах [3].

Головним та важливим документом, який є пріоритетним щодо питання сучасної вищої освіти, це Закон України "Про освіту". Попереднє опрацювання науково-педагогічних джерел засвідчує, що в теорії та практиці вищої медичної освіти надається належна увага формуванню педагогічної компетентності, фаховому зростанню, підвищенню кваліфікації викладачів, зокрема: засадам і принципам сучасної системи неперервної професійної освіти (С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничитайло) [2–4]. Теоретико-методологічні дослідження становлення інформаційного суспільства як нового суспільства "знань" визначають появу нових технологій, що змінюють спосіб комунікації і швидкість передачі інформації

та виступають основним джерелом суспільного розвитку. Процес входження людства в нове інформаційне суспільство визначає й нові вимоги в системі освіти. Освітня система змінює свій напрям і акценти: з відомого нам девізу "Освіта – на все життя" відбувається перехід на якісно новий рівень "Освіта впродовж всього життя". Сутність нового напрямку освіти визначається акцентуванням на оволодінні способами отримання нових знань і навичками формування професійної компетентності на більш вищому рівні.

Мета роботи – обґрунтування переваг, проблем та перспектив ефективного використання інноваційних технологій для забезпечення професійної підготовки студентів-медиків при вивченні клінічних дисциплін.

Основна частина. Інноваційно-технологічний прорив України у період виходу із кризи актуалізує засвоєння інновацій, що дозволяє долати наслідки технологічної деградації економіки, досягати і формувати нові перспективи на рівні професійних сфер.

Інтенсифікація інформаційних процесів вимагає розробки нової моделі освіти, що здатна забезпечити безперервний розвиток особистості, прагнення до професійності і самовдосконалення. Нагальною потребою є реалізація функціонування єдиного інформаційного простору і розробка навчально-методичного забезпечення, що висуває на перший план першочергове вирішення ефективної інтеграції комп'ютерних та традиційних засобів інформаційного забезпечення.

Крім того, проблема всебічного забезпечення навчального процесу завжди перебувала в центрі уваги громадськості. Однак аналіз науково-методичних джерел дозволяє зробити висновок про те, що з цієї проблеми єдиних, прийнятих усіма вченими, наукових положень досі не вироблено. У різних посібниках і підручниках можна зустріти обґрунтування таких видів забезпечення навчального процесу, як "методичне", "навчально-методичне", "системно-методичне", "науково-методичне", "програмно-методичне", а також "навчально-матеріальне" і "технічне". При цьому два останні визначають в основному матеріальну сторону забезпечення навчального процесу і є скоріше винятком із запропонованого переліку.

Отже, час вимагає змін соціально-економічних формацій, законів ринку, рівня науково-технічного прогресу, проте вимога до професіоналізму, компетентності спеціаліста залишається незмінною.

Нині в медичній освіті дедалі більшого значення набувають поняття “професіоналізм”, “педагогічна компетентність”, “інноваційність” викладача. Сутністю професіоналізму є здатність до інтеграції загальноосвітніх, спеціальних, психолого-педагогічних знань і вмінь, компетентність, ініціативність, творчість у розв’язанні завдань навчання, виховання й розвитку особистості студентів.

Поняття “компетентність” означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі. Експерти Ради Європи стверджують, що компетентність побудована на поєднанні взаємовідповідних пізнавальних ставлень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. Варто наголосити на тому, що фундаментальною основою професійної підготовки майбутніх лікарів є інформаційна та практична підготовка. Практична реалізація та ефективне використання інноваційних технологій у медичних вузах на практичних кафедрах сприяють підвищенню вимог професійної спрямованості.

Слід зазначити, що обов’язковими компонентами навчального процесу є науковий пошук і аналіз інформаційної складової матеріалу. Процес засвоєння організаційно-методичних основ наукових досліджень дозволяє майбутньому лікарю правильно визначати досвід власної роботи, розвиває розумову діяльність і творчі можливості.

За весь період навчання студент має навчитися вирішувати найбільш оптимальним шляхом поставлені мету і завдання, правильно використовувати методи статистичної обробки даних, робити узагальнення і висновки, розвивати власну професійну діяльність і наполегливо займатися самоосвітою. Таким чином, є виправданим включення в педагогічний процес елементів самостійної аудиторної і позааудиторної роботи студентів, що створює умови для прояву власних творчих можливостей і більш якісного засвоєння навчальної програми [5].

Метою науково-дослідної роботи студентів є поглиблене вивчення матеріалу, дослідницька робота і самоосвіта як умова застосування набутих знань

для вирішення нових завдань. Відтак, основна задача науково-дослідної роботи студентів полягає в отриманні студентами під час навчання не повної частини знань, а набутої в процесі виконання (домашніх) практичних завдань, що сприяє не тільки кращому засвоєнню навчального матеріалу, а й пробуджує інтерес до предмета в цілому [6].

Упродовж навчального процесу використовуються традиційні форми проведення лекцій і семінарів, а також і нові форми – навчальні студентські конференції, захист доповідей (рефератів) із використанням мультимедійного обладнання та використання муляжів у симуляційному центрі з відпрацюванням на них практичних навичок.

Отже, використання інноваційних технологій у навчальному процесі відкриває не тільки різноманітні можливості, але й дозволяє враховувати індивідуальні інтелектуальні та фізичні можливості студентів, стимулювати їх наукові дослідження і застосовувати їх на практиці навчального процесу професійної підготовки лікарів.

Висновки. Освіта і наука є рушійною силою сучасності, технологією і механізмом реалізації національних програм та проектів. Розвиток педагогічної компетентності викладача-медика, який відповідав би вимогам сучасного інформаційного суспільства, спроможного до реалізації проблеми підготовки майбутнього медичного працівника в контексті інноваційних технологій медичної освіти – головне завдання організаційно-методичної роботи вищого навчального закладу III–IV рівнів акредитації.

Ефективність використання інноваційних технологій на практичних кафедрах залежить від активного застосування нових методів і підходів в освітній діяльності, які не тільки б розвивали професійні навички студентів-медиків, а й мотивували до саморозвитку. Основні функції організаційно-методичної роботи ВНЗ повинні бути спрямовані на формування компетентного викладача, який повинен бути творчою особистістю, організатором пізнавальної діяльності студентів, та розробляти і впроваджувати інноваційні педагогічні технології в навчальний процес.

Список літератури

1. Закон України “Про вищу освіту” (Відомості Верховної Ради, 2014, № 37-38, ст. 2004) // Нормативно-правове забезпечення освіти : в 4 т. – Ч. 1. – С. 26–58.

2. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – 2-ге вид. – К. : Т-во “Знання України”, 2010. – С. 282.

3. Горох Н. В. Організація методичної роботи у навчальному закладі / Н. В. Горох, О. Ф. Гладушка // Організація навчально-виховного процесу (з досвіду роботи вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації): інформаційний вісник. – 2008. – № 13. – С. 68–82.

4. Петренко В. Л. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи стандартів вищої освіти / В. Л. Петренко // Інформаційний вісник: вища освіта. – 2003. – № 10. – С. 5–37.

5. Сандига О. І. Соціальні інновації та процеси самоорганізації в сучасному суспільстві / О. І. Сандига // Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Лях. Вип. 37. – К. : Український центр духовної культури, 2002. – С. 144–154.

6. Сисоєва С. О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти / С. О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць / за ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. – К., 2001. – Ч. 1. – С. 391.

References

1. Zakon Ukrainy pro vyshchu osvitu (2014). [Higher educational Act of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Verkhovna Rada Bulletin*, 6 [in Ukrainian].

2. Kremen, V.H. (2010). *Filosofia liudynotsentryzmu v osvitnomu prostori [Philosophy of anthropocentrism in educational environment]*. Kyiv: T-vo “Znannia Ukrainy” [in Ukrainian].

3. Horokh, N.V., & Hladushka, O.F. (2008). *Orhanizatsiia metodychnoi roboty v navchalnomu zakladi [Organization of methodical work at education institution]*. *Orhanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu (z dosvidu roboty vyshchykh navchalnykh zakladiv I–II rivniv akredytatsii): informatsiinyi visnyk – Education process organization (from experience of higher educational establishments of I-II accreditation levels work): information bulletin*, 13, 68-82 [in Ukrainian].

4. Petrenko, V.L. (2003). *Kompleks normatyvnyh dokumentiv dlia rozroblennia skladovyh systemy standartiv vyshchoi osvity [The complex of normative documents for development of constituents of the higher education system standards]*. *Informatsiinyi visnyk: vyshcha osvita – Information bulletin: higher education*, 10, 5-37 [in Ukrainian].

5. Sandyha, O.I. (2002). *Sotsialni innovatsii ta protsesy samoorhanizatsii v suchasnomu suspilstvi [Social innovations and processes of self-management in modern society]*. *Multyversum. Filosofskyi almanakh: zb. nauk. prats – Multiversum. Philosophical almanac: coll. of research papers*, 37, 144-154 [in Ukrainian].

6. Sysoieva, S.O. (2001). *Tvorchy rozvytok osobystosti v protsesi neperervnoi profesiinoi osvity [Creative development of personality in the process of continuous education]*. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka – Continuous professional education: theory and practice*, 1, 391 [in Ukrainian].

Отримано 05.04.17

Електронна адреса для листування: krycky@tdmu.edu.ua